

4. Бабенко К. А. Розвиток конституціоналізму як елемент сучасної правової культури в Україні / К. А. Бабенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kaas.gov.ua/law-library/articles/b/417-rozvitok-konstitutsionalizmu-yak-element-suchasnoji-pravovoji-kulturi-v-ukrajini.html>. – Назва з екрана.

**Л. П. Чілік**

*студ. I курсу*

*спеціальність «Право»*

*Науковий керівник: к.ю.н., доц. С. В. Пілюк*

## **ПРОПОРЦІЙНА ВИБОРЧА СИСТЕМА З ВІДКРИТИМИ СПИСКАМИ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ**

Пропорційна виборча система – різновид виборчих систем, який характеризується голосуванням за кандидатів через партійні списки. Розподіл мандатів здійснюється між політичними партіями пропорційно кількості набраних голосів виборців.

Засновником даної системи прийнято вважати Луї Сен-Жюста, який у 1793 р. вперше запропонував її застосування. Пропорційна виборча система вперше була запроваджена в Бельгії у 1889 р. Сьогодні її використовують понад 57 країнах світу (Бельгія, Нідерланди, Іспанія, Фінляндія). Пропорційна виборча система у «чистому» вигляді край не ефективна, тому розрізняють наступні види пропорційної системи: з жорсткими списками, з преференціями (відкритими списками), з напівжорсткими списками. При застосуванні системи преференцій виборець не просто голосує за списки партії, що обирає, а робить помітку напроти номеру того кандидата в кандидатському списку від партії, якому віддає свій голос [1, ст. 28]. Розглянувши її детальніше слід визначити, що по суті відкриті списки – це голосування за конкретного кандидата в цьому списку і хто більше набирає, той піднімається в цьому рейтингу вище. Тому ситуація може змінитися кардинально в порівнянні із тим, на що очікувала політична партія. Аналізуючи це можна зробити висновок, що голос віддається не за партію, а саме за кандидата цієї партії, тож загальний результат буде залежати від сумарної кількості голосів усіх членів даної партії. Після чого мандати будуть належати конкретним особам, а не надаватися на партію.

Отож, перевагою пропорційної системи з преференціями є те, що партія не має змоги власноруч роздавати мандати, їх отримують лише ті депутати, котрі набирають найбільше голосів серед

усіх кандидатів цієї партії. До того ж, вибори на території усієї України або на великих територіальних округах ускладнюють підкуп виборців. Одна справа «скупити» мажоритарний округ у два райони, і зовсім інша – всю область або країну. Це потребує значно більших витрат. Для того аби потрапити до Верховної Ради, треба буде завойовувати довіру і голоси виборців. Тобто – реально працювати на округах і показувати свою ефективність. Це стимулюватиме політичну конкуренцію і зробить не вигідною торгівлю місцями у виборчих списках. Адже ніхто не зможе гарантувати голоси виборців за конкретну персону.

З іншого боку, існує багато проблем із якими можуть зустрітися виборці в Україні. Однією з головних проблем є підрахунок голосів. Так головний редактор газети «Уаргумент» Анатолій Герасимчук з приводу даної системи зазначив: «...якщо місяць не можуть порахувати і звести результати виборів по 20-и суб'єктах, то можна уявити, скільки будуть рахувати 20 партій, помножених на 450 кандидатів, тобто 9 тисяч суб'єктів тільки парламентських виборів.» [2]. Інша проблема – територіальна. Ураховуючи велику територію країни, її необхідно буде поділити на округи. Навіть якщо уявимо розподіл на обласні округи, велика кількість громадян не матиме змоги прийти до пункту вибору через матеріальні або фізичні умови, що значно знизить явку виборців.

Згідно з Конституцією України народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії [3, ст. 69]. В Україні, щонайменше з 2008 р., гостро стоїть питання з приводу реформування виборчого процесу та створення Виборчого кодексу. На порядку денному на розгляді у Верховній Раді України перебувають п'ять проектів законів, які стосуються проведення виборів. У 2014 р. Президент України П.Порошенко оголосив: «Я маю абсолютно тверде переконання, який закон є оптимальний – це пропорційна система із відкритими списками» [4]. Саме ця виборча система є рекомендацією Ради Європи та Венеціанської комісії. В додаток до цього, відмова від корупційної виборчої системи прописана у коаліційній угоді нинішнього парламенту.

Тому Верховна Рада прийняла за основу проект Виборчого кодексу №3112-1, який передбачає пропорційну виборчу систему з відкритими списками при виборах народних депутатів України. «На парламентських виборах ми пропонуємо систему регіональних відкритих списків...це коли Україна ділиться на 27 виборчих

регіонів, в кожному з цих регіонів партії висувують свої списки, виборець обов'язково голосує за одну з цих партій і за бажанням, це його вже добра воля, за когось з кандидатів, кого партія висунула саме в цьому регіоні, саме в цьому регіональному списку, таким чином рейтингує цих кандидатів», – зазначив Черненко [5]. Прикладом даної системи є виборча система у Фінляндії, де в кожному окрузі виборець голосує не за партію, а за кандидата, якого вона висунула. Загальний результат партії – це сума результатів її кандидатів у всіх округах. Кількість місць, яку вона отримує в парламенті, пропорційна частці виборців, яку її підтримали. Порядок кандидатів у списку визначається абсолютною кількістю виборців, які проголосували за них.

Отже, підсумовуючи, слід зазначити, що пропорційна виборча система з відкритими списками має як і свої плюси, так і мінуси. Дана система потребує ретельного опрацювання та вона має всі можливості запобігти розвитку корупції, заснувавши прозору виборчу систему в Україні.

### Список використаної літератури

1. Ставнійчук М. І. Законодавство про вибори народних депутатів України: актуальні проблеми теорії і практики [Текст] / М. І. Ставнійчук / За ред. В. Ф. Погорілка. – К.: Факт, 2001. – 156 с.
2. Герасимчук А. Кого обирати будемо в Україні? / А. Герасимчук / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://narodna.pravda.com.ua/politics/47d028d85c223>. – Назва з екрана.
3. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 р. з наст. змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page4>. – Назва з екрана.
4. Громадський Р. Ч. Виборча реформа: що треба змінити? / Р. Ч. Громадський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vybory.pravda.com.ua/articles/2017/10/19/7149484/>. – Назва з екрана.
5. Стенограма пленарного засідання. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/6632.html>. – Назва з екрана.
6. Гаєва Н. П. Багатопартійність та пропорційна виборча система в Україні [Текст] / Н. П. Гаєва // Держава і право. – 2005. – Вип. 28. – С. 35-39.
7. Погорілко В. Ф. Конституційне право України: підруч. [Текст] / В. Ф. Погорілко / За заг. ред. В. Л. Федоренка. – 2-е вид., перероб. і доопр. – К.: Алерта: КНТ: Центр учбової літератури, 2010. – 432 с.
8. Про прийняття за основу проекту Виборчого кодексу України [Електронний ресурс]: Постанова Верховної ради України від 07.11.2017 № 2174-VIII ВР. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2174-19>. – Назва з екрана.
9. Ставнійчук М. І. «Закрита» виборча система вичерпала себе [Текст] / М. Ставнійчук // Дзеркало тижня. – 2009. – № 11. – 28 березня. – С. 4-5.